

NASLOUCHAJÍ, ŘEŠÍ, POMÁHAJÍ...

ZLÍN - Výhrůžky žalobami a stížnostmi, nadávky i násilí. Tomu všemu čelí sociální pracovníce, když vyrazí "do terénu", ale i když jednají s klienty v kanceláři. Musí umět během chvíle zkoordinovat městské strážníky, státní policii, zdravotníky a případně další úřady, aby vyřešily krizovou sociální situaci. Jejich případy většinou nejsou jednoznačné a mají vývoj. Ve spisech se objevují i po letech stejná jména, generace se střídají, problémy zůstávají. Starají se o bezdomovce, osoby propuštěné z výkonu vazby i trestu, pomáhají seniorům a občanům se zdravotními postiženími, naslouchají dětem i rodičům. V jejich kompetencích jsou také některé záležitosti týkající se národnostních menšin, azylantů, krajanů a jiné. Zmiňované příběhy jsou jen malou částí obrovské mozaiky, která tvoří celkový obraz povinnosti sociálních pracovníce.

PRÁZDNOTU VYPLŇOVALI HROMADY ODPADKŮ

Důchodkyně paní Božena měla podivného koníčka. Ve svém bytě žila sama, a tak zřejmě aby tuto samotu zaplnila, začala shromažďovat věci, kterých se ostatní zbavovali. Nepořádek se v jejím bytě kupil a nepříjemný zápach a zvyšující se počet hlodavců denně obtěžoval sousedy. Ti se obrátili na odbor sociálních věcí zlínského magistrátu a žádali o nápravu této neutešené situace.

Úkolem sociálních pracovníce bylo navázat komunikaci s paní Boženou, která se svého okolí spíše stranila, a přesvědčit ji, aby svůj byt vyklidila. Dny a týdny ubíhaly a sociální pracovníce si pomalu získávaly důvěru staré paní. Když konečně souhlasila s vyklizením svého bytu, bylo nutné najít společnost, která tuto práci zvládne. Nakonec se podařilo zařídit úklid bytu přes místní Charitu. Hromady starého papíru byly vyvezeny do sběrného dvoru Technických služeb a pobíhající hlodavci přišli o své rejdiště. Přestože paní Božena u celé akce asistovala, mohlo se stát, že spolu se starým papírem a dalšími odpadky byly vyvezeny i některé cennější předměty, či ukrytý finanční obnos.

JAKO KDYŽ VYBUCHNE SOPKA...

Denně jste ho mohli potkávat v ulicích města. Na první pohled vám ani nepřišel nijak odlišný od ostatních kolemjdoucích. Ale stačilo málo a projevila se jeho duševní porucha. Schizofrenie způsobovala, že muž nadále v návalu vzteku a agresivity vybuchoval. Kolemjdoucí podezíral, že ho ohrožují, a znenadání je fyzicky napadal. Ve svém stavu ani nerozlišoval, komu ubližuje. Tloukl kohokoli od babičky po dospělého muže. Městská policie několikrát zasahovala u nejrušnějších incidentů a strážníci museli krotit obrovskou sílu nemocného muže. "Má hroznou sílu," nechali se slyšet policisté.

Situaci musel vyřešit místní úřad. Aby mohli sociální pracovníci další vývoj události ovlivňovat, bylo město ustanoveno opatrovníkem muže, který byl předtím zbaven způsobilosti k právním úkonům. Pomocí mu mohl jedině v psychiatrické léčebně.

Podle zkušeností pracovníků sociálního odboru zlínského magistrátu přibývá v okruhu jejich klientely občanů s psychickou diagnózou, a tak jsou při své práci často bezradní. Psychiatr ani psycholog do terénu nevyjíždí, stejně tak přítomnost lékaře bývá v takových situacích výjimkou. Sociální pracovníce a policisté jsou často jedinými osobami, které s nemocným člověkem v terénu jednají a snaží se mu pomoci. Těmto klientům často chybí náhled na jejich

onemocnění, a proto je spolupráce s nimi velmi obtížná a vyčerpávající.

MARNÁ SNAHA

Sířena rychlé záchranné služby se nese údolím řeky Dřevnice a auto s posádkou zdravotníků míří do zámeckého parku. Před chvílí zde strážníci městské policie našli jednoho z místních mužů bez domova v kritickém stavu. Byl spínavý, páchl a oblečení patřilo rovnou do kontejneru. Jeho zdravotní stav vyžadoval hospitalizaci v nemocnici. Ovšem muži chyběly jakékoliv doklady a nemocnici nezbylo nic jiného než zavolat lidem z odboru sociálních věcí zlínského magistrátu.

Sociální pracovníce vyrazila do nemocnice. Po krátkém pohovoru s lékaři zjistila, že muž, který už dávno dovršil důchodový věk, není soběstačný, je závislý na alkoholu a na ulici vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nemůže zůstat.

Prvním úkolem pro sociální pracovníce bylo vyřízení nových osobních dokladů pro nemocného bezdomovce. Situaci komplikoval fakt, že pocházel ze Slovenska. Po dlouhých peripetiích rozeslání dopisů, žádostí a formulářů, se doklady podařilo vyřídit. Na svět už se ale dral další problém. Kam muže umístit po propuštění z nemocnice? Díky častým kontaktům s místními neziskovými organizacemi se sociální pracovnícím podařilo dojednat pro muže azyl v jednom z těchto zařízení. Vyhráno ale ještě nebylo. Nejdřív totiž musel muž s ubytováním souhlasit. Přesvědčovaly ho nejrůznějšími argumenty, vymezovaly podmínky. A konečně se to podařilo. Pár hodin po tom, co se přestěhoval, vyrazil muž na výlet za kamarády a už se do zařízení nevrátil. Měsíce intenzivní práce, vyjednávání a přemlouvání přišly vniče.

POKUS O ZÁCHRANU

Pan Daniel chtěl být dobrým otcem pro své dvě děti. Manželka ho opustila a nechala mu syna i dceru. Přestože se pan Daniel snažil a měl dobré zaměstnání, hospodaření a péče o domácnost mu zrovna moc nešla. Sousedé zavolali sociální pracovníce, aby situaci v neúplné rodině prošetřili a postaraly se o nápravu. Pan Daniel při pohovoru se sociálními pracovníci plakal a prosil, že dá vše do pořádku. Komise péče o rodinu a děti Rady města Zlína stanovila nad výchovou nezletilých dětí dohled a sociální pracovníce ho vybavily potřebným zařízením domácnosti. Děti jezdily na prázdninové tábory, na které jim přispěl městský úřad. Situace se opět zhoršila, když muž dal výpověď v zaměstnání. Od té doby se stále častěji projevovaly jeho sklony k alkoholu. Syn se ve čtrnácti letech ocitl v poradně pro odvykání kouření, kde měli vyřešit jeho závislost na nikotinu. Objevily se i první drobné krádeže a další trestná činnost.

Jednu chvíli se už zdálo, že se rodinu podaří zachránit. Povedlo se to ale jen u starší dcery, která dokončila střední odborné vzdělání a našla si dobrou práci. Otec propadl alkoholu a syn se začal žít krádežemi v supermarketech a vykrádáním automobilů.

PŘÍBĚH SE ŠTASTNÝM KONCEM

Paní Marta jen těžko opouštěla svého muže, který byl těžký alkoholik. Měla s ním dvě děti a patřila jí část domku, ve kterém žili. Pokoušela se dát manželství znovu do kupy, ale její snažení bylo bezvýsledné. Požádala proto o pomoc sociální pracovníce. Ukázalo se, že nejlepší bude, když se matka s dětmi odstěhuje do azylového zařízení. Na paní Martu se však valila jedna pohroma za druhou. Léta pracovala v obuvnické firmě, kterou však postihl krach a zaměstnanci byli propuštěni. Paní Martu trápily deprese, ztratila

důvěru sama v sebe a bála se vůbec vycházet ven z bytu. Lidé z odboru sociálních věcí se o rodinu dál zajímali a paní Martě se podařilo krizi překonat. Našla si nové zaměstnání a s pomocí sociálních pracovníce se pro rodinu podařilo časem získat pronájem zadluženého městského bytu. Jedno z dětí si nejdřív ve městě špatně zvykalo, ale časem všichni navázali nová přátelství. Obě děti se rozhodly pro lukrativní studijní obor a věnují se práci, která je zajímavá a baví.

JAK SE ZAHŘÁT?

Představte si dvacetistupňový mráz a byt, ve kterém nefunguje plynové topení, ani elektřina. V takových podmínkách žili manželé Karel a Anna. Jejich dítě vyrůstalo v ústavu a oba rodiče bojovali se závislostí na alkoholu. Matku stíhala policie kvůli neplacení výživného. Aby nemusela do vězení, poškodila si zdraví. Přišla však o jednu končetinu. Oba manželé zůstali v městském bytě, kde neplatili nájem ani energie. Praktická lékařka upozornila odbor sociálních věcí na nevyhovující podmínky a požádala o prošetření. Dvakrát se podařilo pro nemocnou ženu zajistit ubytování v ústavu sociální péče. Pokaždé odsud odešla. Manžel požádal o příspěvek na péči o osobu blízkou. Každý měsíc však peníze společně utratili za alkohol a dluhy narůstaly. Co ale s těmito lidmi dělat v třeskutém mrazu? V promrzlém bytě se při každém slově kouřilo od úst a manželé si ani nemohli uvařit čaj a připravit teplé jídlo. Sociální pracovníce musely jednat. Nejdřív musela být umořena část dluhu. Použít se daly pouze sociální dávky. Na postupu se dohodly pracovníce jednotlivých oddělení odboru sociálních věcí a právě tady se ukázalo, jakou výhodu měla reforma veřejné správy. Pracoviště, která dříve patřila pod dva různé úřady, sídlila teď v jedné instituci. Nakonec nezbylo než osobně dohlédnout na celou finanční transakci. Sociální pracovníce vyrazila s panem Karlem, který na sebe na první pohled příliš nedbal, pro peníze na radnici. V pokladně úřadu mu byly vyplaceny sociální dávky. A potom si to společně namířili do plynárenské společnosti. Díky nasazení několika zaměstnanců odboru sociálních věcí se podařilo část dluhu zaplatit a plynárna otevřela přívod plynu do domu.

ZE STATISTIK

- V roce 2003 a 2004 se ve Zlíně narodila asi šestina všech dětí mimo manželství, tj. 16,7 %. Ve Zlínském kraji se nejvíce dětí mimo manželství narodilo v Kroměříži (28,2 %). Ve Zlínském okrese se v roce 2003 v porovnání s rokem 1997 narodil téměř dvojnásobný počet dětí mimo manželství, a to celkem 269 dětí.

- U téměř tří čtvrtin dětí narozených mimo manželství došlo k určení otcovství, a to ve většině případů souhlasným prohlášením rodičů na matrice nebo před soudem. Asi u čtvrtiny dětí narozených mimo manželství nedojde k určení otcovství a rodičovskou zodpovědnost v plném rozsahu vykonává pouze matka, soud za této situace poměry k nezletilým dětem neupravuje.

- V roce 2003 bylo v České republice rozvedeno 32 824 manželství, z toho 1584 ve Zlínském kraji. To je absolutně nejvíce rozvodů v kraji v dlouhodobém sledování od roku 1961. V roce 2004 bylo u Okresního soudu ve Zlíně rozvedeno 558 manželství. Přibývá rozvodů v dospělosti dětí, kdy zřejmě již rodiče nepocítují takovou zodpovědnost za výchovu. V roce 2004 bylo v okrese Zlín rozvedeno 385 manželství s nezletilými dětmi. V roce 2004 soud v okrese Zlín rozhodoval o 490 dětech, které po rozvodu ztratily každodenní kontakt s druhým rodičem.

-sve-